

2023Z19675

Vragen van de leden **Van Esch** en **Wassenberg** (beiden PvdD) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Infrastructuur en Waterstaat over *Nederlandse paling, vol met giftig PFAS* (ingezonden 5 december 2023).

Vraag 1

Kent u het artikel «Milieuclub waarschuwt paling uit eigen water vol PFAS»?¹

Vraag 2

Wat is uw reactie op de constatering dat paling rond de 22 tot 50 nanogram per gram aan PFAS kan bevatten en dat dit veel hoger is dan de toereerbare inname van PFAS, gezien het feit dat de Europese Voedselautoriteit (EFSA) stelt dat een persoon per kilo lichaamsgewicht maximaal 4,4 nanogram PFAS per week binnen mag krijgen?^{2, 3}

Vraag 3

Wat vindt u er van dat dit betekent dat een persoon van 75 kilo maximaal 330 nanogram PFAS per week mag binnenkrijgen, terwijl een gemiddelde portie paling rond de 100 gram weegt, met tussen de 220–500 nanogram aan PFAS?^{4, 5}

¹ De Telegraaf, 18 november 2023, «Milieuclub waarschuwt: «Paling uit eigen water vol PFAS»» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1053427882/milieuclub-waarschuwt-paling-uit-eigen-water-vol-pfas>)

² De Telegraaf, 18 november 2023, «Milieuclub waarschuwt: «Paling uit eigen water vol PFAS»» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1053427882/milieuclub-waarschuwt-paling-uit-eigen-water-vol-pfas>)

³ Goodfish, 26 oktober 2023, «Neem PFAS-verontreiniging mee in Aalherstel- en consumptieadvies» (<https://www.goodfish.nl/blog-neem-pfas-verontreiniging-mee-in-aalherstelplan-en-consumptieadvies/>)

⁴ De Telegraaf, 18 november 2023, «Milieuclub waarschuwt: «Paling uit eigen water vol PFAS»» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1053427882/milieuclub-waarschuwt-paling-uit-eigen-water-vol-pfas>)

⁵ Goodfish, 26 oktober 2023, «Neem PFAS-verontreiniging mee in Aalherstel- en consumptieadvies» (<https://www.goodfish.nl/blog-neem-pfas-verontreiniging-mee-in-aalherstelplan-en-consumptieadvies/>)

Vraag 4

Kent u het onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat aantoonde dat Nederlanders al meer PFAS binnen krijgen dan de gezondheidskundige grenswaarde en dat dit vooral komt door het eten van vis? Zo ja, wat is uw reactie hierop?⁶

Vraag 5

Hoeveel PFAS kan een Nederlander gemiddeld binnen krijgen door het eten van vette vis, zoals paling, als deze persoon consumeert in lijn met de voedingsadviezen van het Voedingscentrum (1 keer vis per week)?⁷

Vraag 6

Vindt u het verstandig dat het eten van vis, die gevangen is in vervuild Nederlands water, via Voedingsadviezen indirect wordt gepromoot? Zo nee, wat gaat u hieraan doen?

Vraag 7

Bent u ervan op de hoogte dat het RIVM adviseert geen vis te eten uit de Westerschelde vanwege te hoge concentraties PFAS?⁸

Vraag 8

Bent u ervan op de hoogte dat deze hoge PFAS-niveaus niet alleen voorkomen in visserijgebieden, die gesloten zijn vanwege dioxine vervuiling, maar dat het gebied veel groter is en ook het IJsselmeer omslaat?

Vraag 9

Bent u ervan op de hoogte dat onderzoek uit 2019 aantoonde dat de gemiddelde PFAS-niveaus het hoogste zijn in paling gevangen in Nederlandse rivieren en meren (met niveaus tot boven de 48,8 ng/g)? Zo ja, wat is uw reactie hierop?⁹

Vraag 10

Kent u het advies van het Voedingscentrum die onder andere de consumptie van paling afraadt voor zwangere vrouwen in verband met de grote vervuiling?¹⁰

Vraag 11

Gaat u om deze kwetsbare groep te beschermen tenminste gezondheidswaarschuwingen verplichten bij de verkoop van paling en ander genoemde vis in het advies van het Voedingscentrum uit Nederlandse wateren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, per wanneer?

Vraag 12

Bent ervan op de hoogte dat in 2022 meer dan anderhalf keer zo veel paling is gevangen (538 ton) ten opzichte van 2021 (352 ton)? Wat betekent dit volgens u voor de consumptie van PFAS?¹¹

⁶ IRIVM, 6 juli 2023, «Nieuw onderzoek bevestigt: mensen in Nederland krijgen te veel PFAS binnen» (<https://www.rivm.nl/nieuws/nieuw-onderzoek-bevestigt-mensen-in-nederland-krijgen-te-veel-pfas-binnen>)

⁷ Voedingscentrum, Encyclopedie A-Z, onderdeel vis (<https://www.voedingscentrum.nl/encyclopedie/vis.aspx#:~:text=Het%20advies%20is%20om%201,past%20in%20een%20gezonde%20voeding>)

⁸ RIVM, 25 mei 2022, «PFAS in de Westerschelde: eet zo min mogelijk zelf gevangen producten» (<https://www.rivm.nl/nieuws/pfas-in-westerschelde>)

⁹ Science Direct, Chemosphere volume 232, oktober 2019, «Occurrence of perfluoroalkyl substances (PFASs) in a large number of wild and farmed aquatic animals collected in the Netherlands» (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0045653519311208>)

¹⁰ Voedingscentrum, «Vraag en antwoord, Is het goed om vis te eten tijdens je zwangerschap» (<https://www.voedingscentrum.nl/nl/service/vraag-en-antwoord/zwanger-en-baby/is-het-goed-om-vis-te-eten-tijdens-je-zwangerschap-.aspx#:~:text=Ja%2C%20het%20advies%20is%20om,het%20zicht%20bij%20ongeboren%20baby%27s>)

¹¹ ICES, «advice on fishing opportunities and conservation Ecoregions in the Northeast Atlantic, 1 November 2023, European eel (*Anguilla anguilla*) throughout its natural range» (https://ices-library.figshare.com/articles/report/European_eel_i_Anguilla_anguilla_i_throughout_its_natural_range/21907860)

Vraag 13

Deelt u de mening dat het eten van paling zou moeten worden ontmoedigd, niet alleen door de PFAS-vervuiling in een groot deel van de Nederlandse wateren, maar ook vanwege het feit dat de paling een bedreigde diersoort is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dit advies uitdragen?

Vraag 14

Bent u bereid om te kijken of niet alleen dioxinevervuiling kan mee worden genomen als voorwaarde voor sluiting visserijgebieden, maar ook PFAS, ter bewaking van de gezondheid van Nederlandse burgers? Zo nee, waarom niet? Zo ja, per wanneer?